

UCHWAŁA Nr 192.XXX.2021
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 12 lutego 2021r.

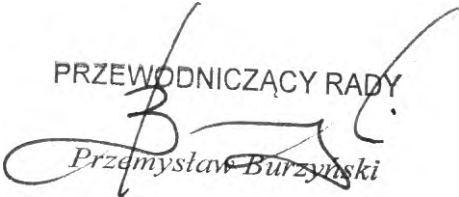
w sprawie uchwalenia Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023

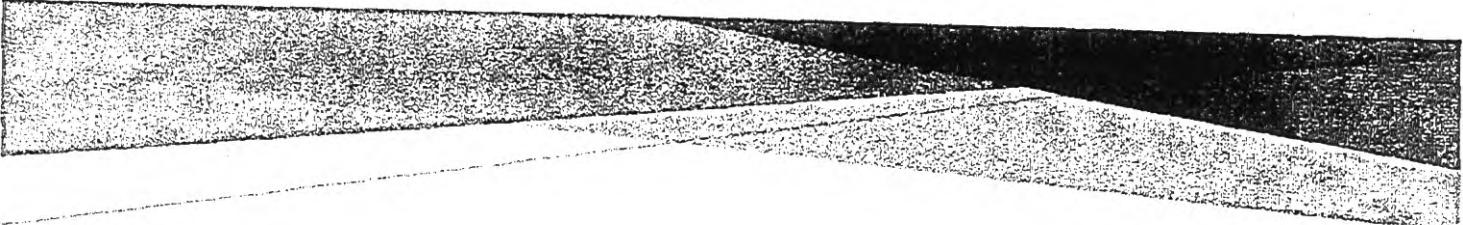
Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 i art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Przemysław Burzyński

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021 –
2023

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

ul. Świętokrzyska 2a 09-200
Sierpc

Podstawa prawna Programu rozwoju pieczy zastępczej i założenia programowe

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku poz. 821) nakłada na Powiaty obowiązek opracowania i realizacji powiatowych 3-letnich programów rozwoju pieczy zastępczej (art. 176 i art. 180).

Zadaniem Powiatu jest zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z rodzin zamieszkujących teren powiatu. Piecza zastępcza z założenia ma być okresowa, do czasu wyeliminowania dysfunkcji rodziny biologicznej dziecka. Wspieranie rodzin biologicznych jest zadaniem gmin, dlatego partycypacja gmin w kosztach utrzymania rodzin zastępczych wrasta w zależności od czasu przebywania dziecka w pieczy.

Jednym z głównych obowiązków Powiatu jest ustalenie w Programie limitu rodzin zastępczych zawodowych, co ma ułatwić planowanie działań i środków finansowych.

Niniejszy Program ma umocowanie w wymienionych poniżej aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku poz. 821);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 roku poz. 1359);
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020r. poz. 1057),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2020r. Poz. 920).

Na poziomie lokalnym Program jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sierpeckiego na lata 2013 - 2023.

Program został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu na podstawie danych własnych, Gmin z terenu powiatu sierpeckiego i ich jednostek - Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Sądu rodzinnego w Sierpcu.

STAN PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU SIERPECKIEGO

Do pieczy zastępczej w naszym powiecie trafiają przeważnie dzieci z siedmiu gmin z terenu powiatu: Miasta Sierpc, Gminy Gozdowo, Gminy Mochowo, Gminy Rościszewo, Gminy Sierpc, Gminy Szczutowo i Gminy Zawidz. Zdarzają się pojedyncze przypadki, gdy na terenie powiatu umieszczane są dzieci z innych powiatów, np. gdy rodzina spokrewniona podejmuje się opieki nad dzieckiem dotąd mieszkającym z rodzicami w innym powiecie lub gdy w placówce są wolne miejsca.

Powiat sierpecki jest regionem o charakterze rolniczym, słabo uprzemysłowionym z małą liczbą podmiotów gospodarczych – wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności na koniec 2018r. plasuje Powiat na 40/42 miejscu w województwie¹. Największa koncentracja przedsiębiorstw w powiecie sierpeckim występuje w mieście Sierpcu (ponad 30% wszystkich). Dominującą formą przedsiębiorstw zlokalizowanych w powiecie sierpeckim są przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników - ponad 90% udziału. Mimo słabego uprzemysłowienia rolnictwo ma mały udział w zarejestrowanych podmiotach; najwięcej podmiotów zalicza się do sektora: handlowego, budowlanego.

Ludność Powiatu² na dzień 31.XII.2019

Ludność Powiatu z podziałem na Gminy	
Powiat sierpecki	51 954
Sierpc miasto	17 933
Gozdowo	5 943
Mochowo	6 009
Rościszewo	4 139
Sierpc	7 042
Szczutowo	4 310
Zawidz	6 578

Biologiczne grupy wieku w powiecie sierpeckim

7 883 Ludność w wieku 0-14 lat	
3 856 Kobiety	4 027 Mężczyźni
35 442 Ludność w wieku 15-64 lat	
17 212 Kobiety	18 230 Mężczyźni
8 629 Ludność w wieku 65 lat i więcej	
5 254 Kobiety	3 375 Mężczyźni

W powiecie sierpeckim od wielu lat jest wysoki poziom bezrobocia, choć w ostatnich latach odnotowuje się spadek. Na koniec 2019 roku stopa bezrobocia wyniosła blisko 15% przy 8,7% w regionie mazowieckim regionalnym (tzn. bez aglomeracji warszawskiej).³

¹ https://warszawa.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_mazowieckie/portrety_powiatow/sierpecki.pdf

² <https://bdl.stat.gov.pl/BDL>

³ <https://sierpc.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia>

Stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim

na koniec roku	2015	2016	2017	2018	2019
	20,7%	19,8%	17,0%	16,5%	14,8%

Korzystanie z pomocy społecznej (dane z OPS z terenu powiatu na 31.12.2019r.)

Stan ludności		Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności *	Liczba rodzin objętych pomocą w formie świadczenia przyznanego decyzją	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych
Powiat	51 954		2192	407
Sierpc miasto	17 933	404	453	58
Gozdowo	5 943	600	233	26
Mochowo	6 009	682	324	142
Rościszewo	4 139	1024	212	32
Sierpc	7 042	639	352	11
Szczutowo	4 310	927	152	23
Zawidz	6 578	1409	466	115

*Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności - to wskaźnik obrazujący liczbę mieszkańców danej gminy korzystający z pomocy społecznej.⁴

Zestawiając stosunkowo niewielkie liczby rodzin, którym udzielana jest pomoc z powodu niewydolności opiekuńczo – wychowawczej z dużymi ilościami rodzin korzystających z pomocy należy pamiętać, że powody udzielania pomocy społecznej są konkretyzowane do celów statystycznych. Bardzo często z pomocy ośrodków korzystają rodziny borykające się z wieloma problemami.

Z danych uzyskanych z Gmin na terenie powiatu wynika, że gminy mają opracowane Programy wspierania rodziny. Na pytanie o inne realizowane programy z obszaru polityki rodzinnej Gminy podały:

- Gmina Zawidz: Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- Gmina Gozdowo: Wieloletni program osłonowy w zakresie odżywiania dzieci i młodzieży
- Miasto Sierpc: Program Sierpecka karta dużej rodziny.

Na terenie powiatu funkcjonują: świetlica socjoterapeutyczna „Przystań” w Cieślinie, prowadzona przez organizację pozarządową, w mieście Środowiskowe ognisko Wychowawcze przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Gminy wiejskie przy pytaniu o placówki wsparcia dziennego podkreślają wsparcie placówek oświatowo - wychowawczych: przedszkoli, klubów dziecięcych.

W żadnej gminie nie funkcjonuje rodzina wspierająca (tj. rodzina, której zadaniem jest wspieranie rodziny niewydolnej wychowawczo na podstawie umowy z wójtem).

Nieliczne gminy oferują rodzinom wsparcie w postaci konsultacji psychologicznych i prawne (Gozdowo, Miasto Sierpc).

⁴ <https://warszawa.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>

W gminach pracują asystenci rodzin (w mieście dwóch asystentów, w gminach wiejskich po jednym). Ustawa określa maksymalną liczbę 15 rodzin, z którymi mogą pracować asystenci.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta/ liczba dzieci w tych rodzinach	Lata (dane za rok 2020 na 30.06.2020r.)			
	2017	2018	2019	2020
Miasto Sierpc	28	25	24	18
	49	48	44	34
Gozdowo	11	11	12	11
	33	34	31	27
Mochowo	12	14	11	11
	24	29	20	23
Rościszewo	12	12	11	9
	33	25	25	24
Sierpc	13	11	11	7
	19	17	23	16
Szczutowo	17	14	15	12
	49	48	46	33
Zawidz	13	12	12	11
	40	39	31	28
Razem	106	99	96	79
	247	240	220	185

Wiek dzieci w rodzinach objętych pracą asystentów (na 30.06.2020r.)

Gmina	Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystentów	Wiek dzieci			
		Do 3 lat	4-7	8-15	16-18
Miasto Sierpc	34	6	11	14	3
Gozdowo	27	3	4	13	7
Mochowo	23	2	7	12	2
Rościszewo	24	3	7	10	4
Sierpc	16	3	8	2	3
Szczutowo	33	8	9	15	1
Zawidz	28	7	10	6	5
Razem	185	32	56	72	25

Ustawa w art. 10 ust. 4 nakazuje prowadzić pracę z rodziną także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Liczba rodzin w gminach objętych wsparciem asystenta, z których dzieci małoletnie (bez pełnoletnich pozostających w pieczy) są umieszczone w pieczy zastępczej (instytucjonalnej + rodzinnej, bez względu na powiat umieszczenia)

Gmina	Lata (dane za rok 2020 na 30.06)			
	2017	2018	2019	2020
Miasto Sierpc	0	2	2	2
Gozdowo	0	0	1	0
Mochowo	0	1	0	0
Rościszewo	0	1	1	0

Sierpc	6	5	3	2
Szczutowo	0	0	0	0
Zawidz	1	1	2	2
Razem	7	10	9	6

Liczba dzieci w pieczy zastępczej z gmin z terenu powiatu na 30.06.2020r.

Gmina	Rodziny zastępcze	Placówki opiekuńczo wychowawcze
Miasto Sierpc	30	13
Gozdowo	7	1
Mochowo	4	6
Rościszewo	1	2
Sierpc	5	0
Szczutowo	0	0
Zawidz	7	2
Razem	54	24

System rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej zapewnia wychowanie dzieci i młodzieży pozbawionej całkowitego lub częściowego wsparcia ze strony rodziny naturalnej. Tworzą go rodzinne i instytucjonalne formy opieki nad dziećmi. Przyjmują one dzieci, dla których dom i rodzina nie jest bezpiecznym miejscem i których rodzice z różnych powodów nie potrafią, nie chcą lub nie mogą właściwie zaopiekować się dzieckiem. W końcu 2018r. w województwie mazowieckim opiekę nad dziećmi sprawowało 4140 rodzin zastępczych (tj. o 188 mniej niż w 2012 r.) oraz 49 rodzinnych domów dziecka (więcej o 36). Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 5,9 tys. dzieci i młodzieży (w tym 78,8% to dzieci do 18 roku życia). Ich liczba w porównaniu z 2012 r. zmniejszyła się o 3,9%. Zdecydowana większość wychowanków (59,5%) znajdowała się w rodzinach zastępczych spokrewnionych (w 2012r. 60,3%). Najmniej było dzieci w wieku do 3 lat, a najwięcej w wieku 7–13 oraz 14–17 lat. W województwie na 1000 dzieci w wieku do 18 lat średnio około pięciorga wychowywało się w rodzinnej pieczy zastępczej (w Polsce około siedmiorga). Od 2012r. wskaźnik ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie i kształtował się od 4,5 w 2018r. do 5,4 w 2012r. (W powiecie sierpeckim wskaźnik ten należy do najwyższych w województwie – w przedziale 8-11,3⁵).

Liczba dzieci (w tym również osoby pełnoletnie) przebywających w rodzinach zastępczych:

Rodziny zastępcze	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
spokrewnione	72	56	67	67	66	66	58	51	44	38
niezawodowe	6	22	23	23	21	20	22	21	24	24
zawodowe	3	3	3	3	5	5	5	5	2	0
razem	81	81	93	93	92	91	85	77	70	62

* na 30.06.2020r.

⁵ GUS „Dzieci w województwie mazowieckim 2018”

Rodzinna piecza zastępcza, z założenia, to przejściowa forma opieki nad dzieckiem. W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. Na terenie powiatu funkcjonują rodziny zastępcze: spokrewnione i niezawodowe.

Pieczka zastępcza zapewnia:

- realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe — dążenie do przysposobienia dziecka;
- przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

• zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Na terenie naszego powiatu funkcjonuje piecza zastępcza instytucjonalna (placówka opiekuńczo – wychowawcza socjalizacyjna) i rodzinna – w zdecydowanej większości w formie rodzin zastępczych spokrewnionych (tj. dziadkowie i rodzeństwo dziecka). Rodziny zastępcze niezawodowe to w naszym wypadku również w większości opiekunowie z dalszej rodziny dzieci (wujostwo). Na dzień 30.06.2020r. funkcjonowały trzy rodziny zastępcze z opiekunami w żadnym stopniu niespokrewnionymi z dziećmi.

Liczba rodzin zastępczych w powiecie

Typy rodzin zastępczych	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
spokrewnione	51	42	49	49	44	42	39	36	36	32
niezawodowe	3	16	17	18	17	17	18	17	19	18
zawodowe	1	1	1	1	2	2	2	2	1	0
razem	55	59	67	68	63	61	59	55	56	50

* na 30.06.2020r.

Liczba rodzin zastępczych ze względu na miejsce zamieszkania na 30.06.2020r.

Miasto Sierpc	18
---------------	----

Gozdowo	3
Mochowo	8
Rościszewo	2
Sierpc	8
Szczutowo	1
Zawidz	10
Razem	50

Rodziny zastępcze ze względu na ilość dzieci pod opieką na 30.06.2020r.

1 dziecko	39
2 dzieci	10
3 i więcej	1
razem	50

W czasie opracowywania Programu na terenie Powiatu nie funkcjonują rodziny zastępcze zawodowe. Na terenie powiatu nie funkcjonuje rodzina o charakterze pogotowia rodzinnego, ani rodzina zastępcza specjalistyczna. Jest to niezwykle trudna sytuacja, zwłaszcza, gdy chodzi o zabezpieczenie bardzo małych dzieci.

W Powiatowym Domu Dzieci w Szczutowie na dzień 30 czerwca 2020r. przebywało 13 dzieci, przy czym pięcioro pochodzi z innych powiatów. Miesięczny koszt pobytu dziecka w roku 2020 to 5.185,74zł.

W pieczy zastępczej instytucjonalnej na terenie innych powiatów na dzień 30 czerwca 2020r. było umieszczonych 16 naszych dzieci.

Wydatki na utrzymanie dzieci z terenu naszego powiatu w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej poza terenem powiatu na dzień 30.06.2020*r.

Placówka	Powiat	Liczba dzieci	Koszt m-czny w 2020r.	Koszt roczny
DD Kowalewo	Mławski	5	5162,47	61949,64
			5162,47	61949,64
			4929,78	59157,36
			4695,31	56343,72
			4696,31	56355,72
SOS Wioska Dziecięca Rodzinny Dom Dziecka	Miasto Siedlce	2	3500	42000
			3500	42000
POW	Pruszkowski	2	4592,05	55104,6
			4592,05	55104,6
POW	M.St. Warszawa	2	8679,88	104158,56
			8679,88	104158,56
POW Gostynin	Gostyniński	3	4349,17	52190,04

			4349,17	52190,04
			4349,17	52190,04
RPOT Gdańsk	Woj. Pomorskie	2	8305,60	99667,2
			8305,60	99667,2
Razem		16	87848,91	1054186,92
Średni koszt pobytu 1 dziecka w placówce			5490,56	87848,91

Średni miesięczny koszt pobytu 1 dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w innym powiecie to 5490,56zł. Koszt pobytu 1 dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej w 2020 roku to niespełna 1100 złotych. Rodzinna piecza zastępcza jest nieporównywalnie tańsza dla Powiatu.

Oczywiście oprócz kosztów finansowych (pieniędzy, które przekazujemy do mieszkańców innych powiatów) należy pamiętać o tym, że w przypadku znacznego oddalenia placówki czy rodziny zastępczej praktycznie skazujemy te dzieci na oderwanie od miejsc pochodzenia.

Najtrudniej jest znaleźć opiekę dla małych i chorych dzieci - brak jest rodzin gotowych do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. W przeszłości wiele razy korzystaliśmy z możliwości umieszczenia noworodków, niemowląt w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym w Otwocku. Koszty pobytu dzieci w takiej placówce są bardzo wysokie- w 2020r. 7 002,80 zł, przy czym w przypadku zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego wynagrodzenie byłoby nie niższe niż 2 600 zł miesięcznie plus koszt wsparcia do kosztów utrzymania każdego dziecka 1 tysiąc zł. Podobnie wysoko kształtują się koszty pobytu w placówce specjalistycznej takiej jak Regionalna Placówka Opiekuńczo - Terapeutyczna w Gdańsku (przebywa tam dwoje naszych dzieci z wieloma schorzeniami).

Napływ dzieci do pieczy kształtuje się różnie w różnych latach, w pierwszym półroczu 2020r. w rodzinach zastępczych nie umieszczono żadnego dziecka, w 2019r. 6 dzieci.

Czas przebywania dzieci w pieczy jest niestety w większości wieloletni. Powroty dzieci do domów rodzinnych są pojedynczymi przypadkami. Najczęstszym powodem opuszczenia pieczy jest usamodzielnienie.

Wśród dzieci przebywających w pieczy są dzieci wolne prawnie, zgłoszone do ośrodka adopcyjnego. Jednak z uwagi na wiek dzieci, przywiązanie do rodziny zastępczej, więzi rodzinne dzieci w większości nie są kwalifikowane do przysposobienia. Rocznie z pieczy zastępczej na naszym terenie do rodzin adopcyjnych trafia jedno, dwoje niemowląt.

Wiek dzieci przebywających w pieczy zastępczej na koniec pierwszego półrocza 2020r. (zarówno na terenie powiatu jak i poza granicami powiatu)

Wiek dziecka w latach	Rodziny			Placówki
	spokrewnione	niezawodowe	zawodowe	
Poniżej 1 roku	0	0	0	0
Od 1 roku do 3 lat	0	0	0	2
4-6	2	1	0	0
7-13	14	3	0	10

14-17	14	11	0	14
18-24	8	9	0	6
SUMA	38	24	0	32

Wśród dzieci przebywających w pieczy rodzinnej na terenie powiatu 4 miało orzeczenia o niepełnosprawności.

Najczęściej dzieci w pieczy są umieszczane z powodu wielu problemów w rodzinach – niewydolności wychowawczej, braku umiejętności opiekuńczych, uzależnień, zaniedbania, opuszczenia. Na potrzeby statystyczne identyfikuje się jeden powód, będący bezpośrednim powodem umieszczenia, np. alkoholizm, gdy pijany rodzic opiekuje się małoletnim, choć w rodzinie od długiego czasu jest np. nadzór kuratora rodzinnego.

Te wieloletnie problemy rodzin, zaniedbania powodują, że dzieci do pieczy zastępczej trafiają z wieloma schorzeniami, problemami emocjonalnymi, psychicznymi. Głównym powodem trudności dzieci w prawidłowym funkcjonowaniu są zaburzenia więzi, spowodowane niewłaściwą opieką dorosłych od momentu urodzenia dziecka i niewłaściwą relacją rodzica z dzieckiem (zaniedbanie, chłód emocjonalny, przemoc psychiczna, fizyczna). Dlatego dzieci, które w końcu trafiają do pieczy nie umieją tworzyć prawidłowych relacji z dorosłymi – zastępczymi rodzicami, nauczycielami - nie przestrzegają ustalanych zasad, bo nie ich nie znają. Zaniedbania wychowawcze to m.in. brak zasad w domu rodzinnym i prawidłowych sposobów egzekwowania norm i obowiązków – bez przemocy. Jak wynika z danych aktowych, dzieci trafiające do rodzin zastępczych często nie są wdrożone do nauki, ujawniają deficyty rozwojowe wynikające z braku odpowiedniej stymulacji we wcześniejszych okresach życia. Opóźnienia szkolne utrudniają prawidłowe realizowanie obowiązku szkolnego. Rodziny zastępcze nie zawsze posiadają kompetencje do właściwego wsparcia dzieci w wyrównywaniu deficytów edukacyjnych. Ze względu na obserwowane nieprawidłowości w rozwoju dzieci oraz informacje o obciążonym wywiadzie rodzinnym (np. spożywanie alkoholu przez matkę w czasie ciąży) kluczowe jest kierowanie dzieci trafiających do pieczy zastępczej do specjalistycznych placówek w celu przeprowadzenia diagnozy oraz wdrożenia właściwych oddziaływań. Gdy dziecko trafia do rodziny zastępczej, która oczekuje od niego, że będzie np. sprzątało, spotka się z buntem lub niezrozumieniem, dlaczego ma robić coś, czego wcześniej nie robiło; gdy oczekuje od niego, że będzie się dobrze uczyło, może to spowodować wycofanie się dziecka, ucieczki z lekcji – dziecko nie jest w stanie sprostać oczekiwaniom, może nie „umieć się uczyć”. Dlatego tak ważne jest odpowiednie przygotowanie rodzin - ich celem jest danie dziecku poczucia bezpieczeństwa, w atmosferze zaufania oduczenie nieprawidłowych zachowań i nauczenie dziecka prawidłowego funkcjonowania. To coś innego niż wychowywanie od początku biologicznego dziecka. Niestety, często zaniedbania i dotychczasowe trudne doświadczenia wyrządziły takie krzywdy w psychice, zdrowiu dziecka, że potrzebna jest pomoc dodatkowych specjalistów: psychologów, terapeutów, seksuologów, psychiatrów. Powiatowe Centrum oferuje rodzinom wsparcie psychologiczne. Na terenie powiatu nie ma psychiatrów dziecięcych, wyspecjalizowanych terapeutów dzieci, np. uzależnień.

Na dzień 30.06.2020r. opiekę nad rodzinami zastępczymi sprawowało 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 2 pracowników wykonujących dodatkowo obowiązki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych przez Centrum Pomocy Rodzinie. Zgodnie z przyjętymi procedurami pracownik PCPR pozostaje w kontakcie osobistym i telefonicznym z rodziną zastępczą, spotkania odbywają się również według potrzeb. Na podstawie dokonanej diagnozy oraz zgłoszonych przez rodzinę zastępczą potrzeb obejmuje ją wsparciem i udziela pomocy. Pracownicy kontaktują się również z sądem, instytucjami oświatowymi, placówkami medycznymi i innymi podmiotami współpracującymi z rodziną zastępczą. Według ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Równocześnie należy pamiętać, że do obowiązków tych osób należy również udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Pozostają w kontakcie osobistym, telefonicznym lub mailowym z pełnoletnimi wychowankami pieczy zastępczej, także z tymi pozostającym po osiągnięciu pełnoletności w dotychczasowej rodzinie zastępczej za jej zgodą. Wspierają go w procesie wyboru opiekuna usamodzielniania, opracowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielniania, który jest realizowany przez wychowanka do ukończenia przez niego 25 lat oraz udziela mu wsparcia w zakresie zdiagnozowanych i zgłoszonych przez niego potrzeb.

Na jakość pieczy zastępczej w powiecie wpływa również zaplecze pomocowe dla wychowanków w trakcie usamodzielniania. Ustawa nakazuje udzielać m.in. pomocy w uzyskaniu zatrudnienia poprzez wspieranie osoby usamodzielnianej w zdobyciu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia zgodnie z jej możliwościami i dążeniami mającymi na celu uzyskanie zatrudnienia. Wsparcie to odbywa się głównie w ramach działań o charakterze pracy socjalnej.

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, jest realizowana głównie przez umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. W powiecie funkcjonują trzy mieszkania, w tym jedno z dwoma oddzielnymi pokojami, umożliwiającymi zamieszkanie dwóch osób. Ponadto pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowana jest poprzez pisanie poparcie wniosków wychowanków o przydział lokalu z zasobów lokalowych Gmin. Jednak te zasoby są bardzo małe, szczególnie w gminach wiejskich.

W ankietach pozyskanych w ramach prac nad Programem Gminy wskazywały potrzebne działania, by poprawić jakość pieczy rodzinnej w powiecie:

Gmina Zawidz:

- zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów, terapeutów,
- polepszenie warunków wynagradzania rodzin zastępczych,

Gmina Mochowo:

- stworzenie dobrego klimatu wokół rodzicielstwa zastępczego przy wsparciu m.in. mediów lokalnych,
- zwiększenie świadomości i umiejętności w pracy z dzieckiem z różnymi potrzebami i problemami,

Gmina Szczutowo

- stworzenie rodzin zastępczych,

Gmina Sierpc

- rozpowszechnianie informacji o poszukiwaniu kandydatów,

Gmina Rościszewo:

- promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez prasę lokalną, portale społecznościowe,

Gmina Miasto Sierpc

- prowadzenie kampanii informacyjnej,

- pikniki rodzinne

Gmina Gozdowo

- zwiększenie możliwości korzystania ze wsparcia np. zapewnienie lekarzy specjalistów

- zwiększenie wynagrodzeń dla rodzin zastępczych.

Pozytywne aspekty pieczy zastępczej w powiecie:

- wykształcona i doświadczona kadra Organizatora,
- wypracowana procedura kwalifikacyjna dla kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej,
- poradnictwo specjalistyczne w siedzibie PCPR,
- trenerzy PRIDE w ramach kadry Organizatora,
- placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego na terenie powiatu,
- mieszkania chronione dla pełnoletnich wychowanków,
- współpraca z pracownikami socjalnymi i asystentami z gmin,
- współpraca przedstawicieli pieczy zastępczej i ośrodków pomocy społecznej, Sądu Rejonowego w Sierpcu w zakresie umieszczania dziecka w pieczy zastępczej, pracy z rodziną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz powrotu dziecka do rodziny oraz procedury przewozu i przekazania dziecka do rodziny zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawczej w związku z interwencją kryzysową w rodzinie dziecka.

Utrudniają realizowanie zadań systemu pieczy zastępczej:

- niski poziom aktywności obywatelskiej,
- brak zaufania do rodzinnych form pieczy zastępczej w społeczeństwie,
- brak kandydatów do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej,
- brak pogotowia rodzinnego,
- brak placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego,
- niewystarczająca ilość rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,
- brak rodzin pomocowych,
- brak specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej,
- brak grup wsparcia,
- brak organizacji pozarządowych wspierających pieczę zastępczą,
- w gminach brak ośrodków wsparcia, placówek dziennych,
- brak w gminach rodzin wspierających,
- niski odpływ dzieci z pieczy zastępczej zarówno instytucjonalnej, jak również rodzinnej z powodu powrotu do rodziny naturalnej,
- niskie fakultatywne finansowe formy wsparcia rodzin zastępczych,
- brak na terenie powiatu specjalistów: psychiatrów dziecięcych, seksuologa, psychoterapeutów, psychologów dziecięcych, logopedów, neurologów dziecięcych itp.),

- brak preferencji dla dzieci z rodzin zastępczych i placówek w dostępie do lekarzy specjalistów;
- brak placówek opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego,
- brak możliwości wsparcia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w uzyskaniu zatrudnienia, mieszkań na terenie swoich gmin.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Agnieszka Gorczyca

Cel i zadania Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023

Podstawowym wymogiem formalnym programu jest ustalenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych:

Rok 2021 – 1 rodzina zastępcza zawodowa

Rok 2022 - 2 rodziny zastępcze zawodowe

Rok 2023 - 3 rodziny zastępcze zawodowe.

Cel główny: zapewnienie dzieciom profesjonalnej opieki w odpowiednich formach pieczy zastępczej

Wskaźnik realizacji:

- Liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej jest adekwatna do bieżących potrzeb w tym zakresie,
- Wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, przede wszystkim rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych (faktycznie niespokrewnionych z dzieckiem)

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Agnieszka Gorczyca

CEL I: ROZWÓJ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ			
Zadania	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźnik/i realizacji zadania
1. Prowadzenie działań informacyjnych, promocyjnych sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów do sprawowania funkcji opiekunów zastępczych	PCPR	Przez cały okres realizacji	Rodzaj i liczba przeprowadzonych działań, liczba opiekunów zastępczych
2. Zapewnienie odpowiedniej ilości szkoleń dla kandydatów na rodzin zastępczej adekwatnej do zgłoszeń			Liczba szkoleń ws. Liczba zgłoszeń
3. Zapewnianie oferty szkoleń i warsztatów dla opiekunów zastępczych adekwatnie do potrzeb			Rodzaj i liczba szkoleń i warsztatów; liczba uczestników
4. Propagowanie i wsparcie organizacyjne grup wsparcia dla opiekunów zastępczych			Liczba spotkań, liczba uczestników
5. Zapewnienie poradnictwa prawnego, psychologicznego			Liczba odbytych konsultacji
CEL II: FUNKCJONOWANIE PLACÓWKI OPIEKUNICZO-WYCHOWAWCZEJ ZGODNIE Z WYMOGAMI PRAWA I TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH INDYWIDUALIZACJI PRACY Z DZIECKIEM			
1. Szkolenia, warsztaty, superwizje dla kadry placówki opiekuńczo-wychowawczej	DD, PCPR	Przez cały okres realizacji Programu	Rodzaj i liczba szkoleń, warsztatów oraz superwizji, liczba uczestników
2. Cykl zajęć edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących problemów uzależnień (nikotynizm, narkomania, alkoholizm)	Trenerzy, specjaliści		
3. Cykl zajęć poświęconych problematyce dojrzewania w grupach dla chłopców i dziewcząt.			

CEL III: WZMOCNIENIE PODSTAW ORGANIZACYJNYCH SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. Wzmacnianie kompetencji osób zatrudnionych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zapewnianie im oferty szkoleń adekwatnie do potrzeb.	PCPR	Przez cały okres realizacji	Rodzaj i liczba szkoleń
2. Zapewnianie adekwatnej do potrzeb liczby osób zatrudnionych (koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracowników socjalnych).			Liczba osób zatrudnionych
3. Organizowanie spotkań służących integracji całego środowiska pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo-wychowawczej, opiekunów zastępczych, ośrodków pomocy społecznej, organizacji pozarządowych)			Liczba i typ spotkań, liczba uczestników

Monitoring i ewaluacja

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji, z wykorzystaniem corocznych sprawozdań sporządzanych Zarządowi i Radzie Powiatu. Prowadzona będzie ewaluacja wewnętrzna polegająca na dokonaniu (po każdym roku wdrażania Programu) przeglądu zrealizowanych zadań, w tym stopnia osiągnięcia poszczególnych wskaźników oraz wprowadzeniu tam, gdzie zostanie to uznane za zasadne, odpowiednich zmian w sposobie realizacji zadań tak, by ostatecznie osiągnąć wszystkie założone wskaźniki i cele założone w Programie.

Wyniki ewaluacji będą stanowić podstawę do sformułowania celów i zadań w kolejnych edycjach programów rozwoju pieczy zastępczej.

Źródła finansowania

Do podstawowych źródeł finansowania Programu należy Budżet Powiatu w ramach limitów rocznych planów budżetowych, uzupełniany środkami pozyskanymi od podmiotów zewnętrznych.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Agnieszka Górczyca